

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

ÖMER SABANCI'NIN

TİKAD SEMPOZYUMU

KONUŞMASI

27 Nisan 2006
Çırağan Sarayı

TÜSİAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Meşrutiyet Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İnan Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel : 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Mörkisches Ufer, 28 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Mauroy 75009 Paris - France

Tel: (90-212) 249 19 29	Faks: (90-212) 249 13 50	e-mail: tusiad@tusiad.org
Tel: (90-312) 468 10 11	Faks: (90-312) 428 86 76	e-mail: ankoffice@tusiad.org
Tel: (32-2) 736 40 47	Faks: (32-2) 736 39 93	e-mail: bxoffice@tusiad.org
Tel: (1-202) 776 77 70	Faks: (1-202) 776 77 71	e-mail: usoffice@tusiad-us.org
Tel: (49-30) 28 878 6300	Faks: (49-30) 28 878 6399	e-mail: info@tusiad-de.org
Tel: (33-1) 426 516 40	Faks: (33-1) 426 516 99	e-mail: satan@tusiad.org

web: www.tusiad.org

Sayın Konuklar, Değerli Katılımcılar, Değerli basın mensupları

TÜSİAD Yönetim Kurulu adına davetiniz için teşekkür ediyor ve hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmamda, ülkemizde kadın erkek eşitliğinin sağlanması konusunda da bir yol haritası sunan AB ile bütünleşme sürecinin ağırlıklı olarak ekonomik boyutu hakkındaki değerlendirmelerimizi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne (AB) tam üyelik müzakerelerine başlama kararı bildiğiniz gibi 3 Ekim 2005 tarihinde alınmıştır. Bu karar, 1963 yılında Ankara Anlaşması ile başlayan, 1996'da Gümrük Birliği (GB) ile devam eden, 1999'da Helsinki Zirvesi'nde öngörülen önkoşulsuz adaylık ve son olarak 17 Aralık 2004 tarihli AB Zirvesi kararlarını kapsayan 42 senelik bir üyelik sürecinin sondan bir önceki aşamasını oluşturmaktadır.

Türkiye, bu tarihten itibaren, “aday ülke” olmaktan çıkarak; “tam üyeliğe geçiş aşamasında ülke” haline gelmiştir. Türkiye'nin, bu tarihsel aşamayı, AB'nin kendi iç siyasal dengeleri ve sosyo-ekonomik ortamı açısından, kurulduğundan beri yaşadığı en zor dönemde gerçekleştirmiş olması, gelinen noktayı daha da anlamlı kılmaktadır.

Türkiye'nin AB üyeliği, normal koşullarda 8 yıl civarında sürebilecek müzakereler sonucu gerçekleşebilecek bir süreçtir. Türkiye açısından bakıldığında toplumun önemli bir çoğunluğu bu sürecin başarı ile tamamlanmasını desteklemektedir. Her ne kadar müzakere süreci, AB'ye üye olan diğer ülkelerin deneyimlerinde de görüldüğü gibi, bu desteği bir miktar aşındıracak olsa da üyelik sürecinden önemli beklentileri olan toplumumuzda yine de yüksek bir düzeyde kalacaktır.

Diğer yandan AB'nin global yeri ve Türkiye'nin bu konuma katkısı açısından değerlendirildiğinde, uluslararası düzenin daha sağlıklı bir şekilde işlemesi yönünde, küresel aktör AB'nin bugün yaşadığı ekonomik sıkıntılarını çözmesi ve yeniden sisteme aktif olarak dahil olması büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, AB'nin bu sürecine Türkiye'nin önemli ölçüde katkı sağlayacağını ve Türkiye olmadan Avrupa Projesi'nin tam manasıyla gerçekleşmeyeceğine inanıyoruz.

Sürdürülebilir büyüme kavramı, işte tam bu noktada önem kazanmaktadır. Türkiye'de ekonomik göstergelerde bir istikrar sağlanmadan sürdürülebilir büyümeden söz etmek mümkün değildir. Ekonomimizin bugün geldiği konum itibarıyla sürdürülebilir büyümenin artık gündemin üst sıralarına taşınması gerekliliği de ortadadır. Başka bir deyişle, Türkiye ekonomisinin bundan sonraki temel stratejisi uzun dönemli sürdürülebilir büyüme oranı olarak tanımlanan potansiyel büyüme seviyesini daha yukarıya taşımak olmalıdır.

Ekonomideki dinamizmimizi sürekli artırarak içinde bulunduğumuz hızlı büyüme sürecini devam ettirebilmemiz, AB ekonomisine katkı sağlaması bağlamında, Türkiye'nin diğer AB ülkelerine karşı rekabet gücünü arttırmasına ve uluslararası ekonomik ortamda önemli bir konuma yerleşmesine zemin hazırlayacaktır.

Sayın Konuklar,

Türkiye ekonomisi, üyelik müzakerelerinin başlamasından çok daha önce, uygulanmakta olan makro ekonomik uyum programı çerçevesinde zaten yoğun içerikli bir yapısal reform sürecine girmiştir. Bu nedenle ekonomimiz, özellikle 2002-2005 döneminde, AB ortalamasına yakınsama bağlamında önemli mesafe kat etmiştir.

Nitekim, Avrupa Komisyonu'nun 2005 yılı Türkiye İlerleme Raporu, Türkiye'nin piyasa ekonomisi statüsünün yüksek oranlı enflasyon ve makroekonomik dengesizliklerden arındığını belirtmektedir. Uzun zamandır dünya pazarlarına açık ve 1996 yılından bu yana AB ile Gümrük Birliği içinde işleyen bir piyasa ekonomisi olarak, Türkiye Avrupa Birliği'nin ekonomik kriterleri olan Maastricht kriterlerini sağlamaya yönelik emin adımlarla ilerlemektedir.

Örneğin, bütçe açığının milli gelire oranının %3'ü aşmamasına yönelik koşulun 2005 yılı itibariyle yerine getirildiğini görmekteyiz. Bununla birlikte, 2002 yılı başından 2005 yılı sonuna kadar geçen sürede yıllık enflasyon oranı %68,5'ten %7,7'ye, kısa vadeli faiz oranları %59'dan %13,5'e ve kamu brüt borç stokunun milli gelire oranı ise %108'den %70'e kadar gerileyerek bu başlıklara ait Maastricht Kriterleri'ne de orta vadede ulaşılabileceğine yönelik beklentilerimizi güçlendirmiştir.

Ekonomik programın kararlılıkla uygulanmasıyla sağlanan bu iyileşmelerin doğal bir sonucu olarak Türkiye ekonomisi, 2002-2005 döneminde yılda ortalama %7.5 büyümüş ve kişi başına milli geliri, satın alma gücü bazında, 2001 yılı sonundaki 6,100 dolar seviyesinden, bugün itibariyle, 8,500 doların üzerine yükselmiştir.

Tüm bu olumlu manzara içinde tek olumsuzluk, 2005 yılı itibariyle 43.1 milyar \$'a ulaşan dış ticaret açığımızdır. Ancak, bu da 2005 yılında ülkeye giren Cumhuriyet tarihinin rekoru olan 9.6 Milyar \$'lık yabancı sermaye girişi ile bir nebze dengelenmiştir.

Bununla birlikte, yeterince girişimci ve yenilikçi olamamanın yanında, AB ülkelerinin karşısındaki en önemli sorunlardan birisi de nüfusun hızla yaşlanması olarak kabul edilmektedir. Bu demografik değişim, Avrupa Komisyonu'nun gündemine çeşitli meseleleri de beraberinde getirmektedir. Girişimcilik açısından bakıldığında, girişimciliğin en yoğun olduğu yaş aralığı 25-34 yaş olarak ortaya konmuştur. Bu noktada, genç nüfusunu girişimci bir güce dönüştürebildiği takdirde, Türkiye'nin ekonomik anlamda rekabetçiliğini çok daha ileri bir seviyeye taşıması mümkündür. Halbuki bugün önümüzdeki tablo, genç nüfusun potansiyelinin ekonomik bir avantaja dönüşemediğini ortaya koymaktadır. 2005 yılı Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre, genel işsizlik oranı %10,3, genç nüfustaki işsizlik oranı ise %19,3 olarak tespit edilmiştir.

TÜSİAD'ın çeşitli demografi, büyüme ve istihdam raporlarında belirtildiği gibi, önümüzdeki yıllarda Türkiye'de genç nüfustaki artışa bağlı olarak daha çok gencin işgücü piyasasına girmesi beklenmektedir. Bunun işsizlik sorununu derinleştirmesini engellemek için daha fazla istihdam alanı yaratılmalıdır. Ekonomide görülen yapısal dönüşümle beraber kamunun istihdam yaratma potansiyeli azalırken özel kesiminki artmaktadır. Dolayısıyla, işsizlik oranının aşağıya çekilmesi için izlenecek politikalar kapsamında özel sektörde girişimciliğin geliştirilmesi şarttır.

Bu süreçte özellikle, kadınların eğitim, çalışma yaşamı ve siyasete katılımlarının önündeki engeller aşılanmalıdır. Kadınların % 25'ler seviyesinde olan işgücüne katılım oranının artması, hem birey olarak güçlenmelerini hem de toplumsal refahı ve kalkınmayı olumlu etkileyecektir. Bu oran, ortalaması % 61 olan OECD üyeleri ile kıyaslandığında, ülkemizin oldukça fazla tedbir alması gerektiği ortaya çıkarmaktadır. Bu çerçevede, kızların eğitime erişimlerinin artırılması, kadın girişimciliğinin geliştirilmesi ve çalışma ve aile yaşamını dengelemeyi destekleyici olanakların sağlanması önem taşımaktadır.

Kadınların ekonomide ve sosyal yaşamda olduğu kadar siyasetteki rolü de ülkenin demokratik gelişmişliğini belirleyici unsurlardan biridir. Türkiye'deki kadınlar seçme ve seçilme hakkını Avrupalı hemcinslerinden çok daha önce elde etmiş olmasına rağmen, kadınlarımızın özellikle siyasi yaşamdaki yeri arzu edilen noktadan çok uzaktır. 1935 yılı seçimlerindeki kadın milletvekili oranı olan %4.6'yı bundan sonra gelen hiçbir meclis geçememiştir. 2002 yılı seçimlerindeki %4.4 oranı ile Türkiye, Avrupa Birliği ortalaması olan %21.2'den, Avrupa Parlamentosu ortalaması olan %30.3'ten ve dünya ortalaması olan %16.6'dan çok geridedir. Dünya Ekonomik Forumu tarafından 2005 yılında yapılan çalışmaya göre, Türkiye, kadınların siyasetteki ve karar alma mekanizmalarındaki yeri açısından, "Küresel Cinsiyet Uçurumu Endeksi"nde 58 ülke arasında 55. sırada yer almaktadır.

Türkiye, 1985 yılında Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesini (CEDAW) ve 2001 yılında Ek İhtiyari Protokolünü imzalayan bir devlet olarak, mevcut yasalara rağmen devam eden fiiliyattaki bu eşitsizliği kadınlar lehine değiştirmek için yasal düzenlemeler dahil her türlü önlemi almakla yükümlüdür. Bir çok ülkenin başvurduğu ve başarılı sonuçlar elde ettiği, kota gibi geçici özel önlem uygulamaları Türkiye'nin de gündeminde olmalıdır. Toplumun yarısını oluşturan kadınların siyasi karar süreçlerine aktif olarak katılımının artması, sadece adalet ve insan hakları açısından değil, daha demokrat ve çağdaş bir ülke olma yolundaki çabalarımız için de çok önemlidir.

Yukarıda bahsettiğim hususlar ışığında, Türk ekonomisinin 2014 yılında varabileceği gelir, istihdam ve dış ticaret düzeyleri önümüzdeki dönemde öncelikli ve önemli hedeflerimizdir. Nitekim, bizim yaptığımız hesaplara göre Türkiye mevcut siyasi istikrarını ve makro ekonomik yönetimini 2014 yılına kadar sürdürebildiği takdirde, 2004 yılında AB'ye yeni üye olan 10 ülkenin ortalama makro büyüklüklerini yakalayabilecektir.

Türkiye İstatistik Kurumu 2006 yılı içerisinde ulusal muhasebe sistemini, ESA95 AB yapısına oturtacaktır. Bu çerçevede, milli gelir, şimdiye kadar dikkate alınmayan bazı hizmet sektörleri ve istatistiksel metodoloji düzeltmeleri sonucunda % 25 dolayında bir artış gösterecektir. Bu düzeltme sonucunda, 2005 yılı itibariyle milli gelirin 365 milyar € , kişi başına gelirin de 5,000 € olarak hesaplanabileceğini söyleyebiliriz. 10 yıl süreyle % 6 kalkındığımız takdirde, 2014 yılında milli gelirden 560 milyar €'ya ve kişi başına gelirden ise 7200 €'ya ulaşırız. Bu son rakam AB'ye giren 10 ülkenin kişi başına gelir ortalamasıdır.

Ancak bu rakamlara ulaşılmasını otomatik bir süreç olarak da görmemek gerekiyor. Bu rakamlara, kapsamlı, bütüncül ve akılcı bir büyüme stratejisi ile ulaşılabilir. Makroekonomik istikrara sadık kalınması, teknolojik ilerleme ve verimlilik artışlarının sürekli kılınması, başta kadın nüfus olmak üzere istihdama katılım oranının yükseltilmesi, kurumsal yönetim ilkelerinin etkinleştirilmesi, yatırım ortamının iyileştirilmesi ve bölgesel politikalara ağırlık verilmesi halinde Avrupa Birliği'ne yakınsama sürecinin hızlanacağını ve kişi başına milli gelirimizin 2004 öncesi üye olan 15 Avrupa Birliği ülkesi ortalamasına oranının %28'den %40'a kadar yükselebileceğini öngörebilmekteyiz.

Değerli Katılımcılar,

AB Genişleme Süreci yapısı gereği 'durağan' değil, geçmiş genişlemelerden ve yeni üyelerin entegrasyonunun getirdiği zorluklardan dersler çıkarmış 'dinamik' bir süreçtir. Bu itibarla, diğer aday ülkelerin müzakere süreçleri ile karşılaştırıldığında, Türkiye'nin müzakere süreci biraz daha zorlu geçebilecek, ancak Müzakere Çerçeve Belgesi'nde belirtildiği gibi tam üyelik hedefiyle ana yörüngesinden çıkmadan olumlu şekilde sonuçlanabilecektir.

Bununla birlikte, Türkiye'nin AB ile olan ilişkilerinde de Avrupa kamuoylarının negatif tutumunun ve bu yaklaşımın Avrupalı siyasetçiler üzerinde yarattığı siyasal baskının önemli rolü gözlemlenmektedir. Sonuçta, Türkiye'nin gelecekte AB'ye üyeliğine karar verecek olanlar, geleceğin Avrupalı karar vericileri ve kamuoylarıdır. Türkiye-AB ilişkilerinde her iki tarafın kamuoylarını dikkate alan iletişim projeleri geliştirmek için acilen bir stratejik plana ihtiyacımız vardır.

Türkiye'nin AB üyeliği sürecinde özel sektör ve sivil toplum nezdinde, kuruluşundan bu yana önemli katkılarda bulunmuş olan TÜSİAD bünyesinde AB kamuoyuna yönelik olarak Yurtdışı İletişim Komisyonu oluşturulmuştur. Bu komisyon, öncelikli olarak AB'nin merkezi Brüksel ile Almanya ve Fransa'ya yönelik iletişim faaliyetleri yürütmeye başlamıştır.

AB'ye üyelik sürecine en fazla destek vermesi gereken kesim sivil toplum kesimidir. Unutmayalım ki Avrupa bütünleşmesi süreci, devletler arası müzakerelerden ibaret klasik diplomasinin tanımını dışına çıkmaktadır. Ülkemizde sivil toplum olgusunun gelişimine büyük destek vermiş olan TÜSİAD, bu süreçte üzerine düşenleri yapmaya devam edecektir.

Beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür ederim.